

Оригинални научни рад

ПОЛНЕ РАЗЛИКЕ У ДОЖИВЉАЈУ КОНФЛИКТА ИЗМЕЂУ ПОСЛОВНЕ И ПОРОДИЧНЕ УЛОГЕ КОД НАСТАВНИКА У СРБИЈИ

Биљана Трифуновић Маринковић

Универзитет у Крагујевцу, Педагошки факултет у Ужицу

Апстракт. Полазећи од резултата претходних истраживања који указују на то да се наставници суочавају са све већим тешкоћама у усклађивању захтева пословне и породичне улоге, што може неповољно утицати на њихово ментално здравље и квалитет наставног процеса, ово истраживање је имало за циљ испитивање полних разлика у нивоу доживљеног конфликта између пословне и породичне улоге код наставника основних и средњих школа. Узорак је био пригодан и обухватио је 174 наставника (62 мушкарца и 112 жена), старости од 25 до 56 година ($M = 37.28$, $SD = 5.87$), у формалном или неформалном брачном односу, запослених у просвети у просеку око девет година. За процену конфликта између пословне и породичне улоге је коришћена Скала конфликта између посла и породице (Work-Family Conflict Scale). Скалом се процењују три типа конфликта – конфликт заснован на времену, оптерећењу и понашању, у два смера – конфликт између посла и породице (WFC) и конфликт између породице и посла (FWC). Резултати једнофакторске мултиваријатне анализе варијансе су показали значајне полне разлике у доживљеном конфликту између пословне и породичне улоге ($F(6, 168) = 3.03$, $p < .01$, $\eta^2_p = .12$). Мушкарци су исказали виши ниво конфликта између посла и породице заснованог на времену ($F(1, 173) = 4.23$, $p < .05$, $\eta^2_p = .08$) и понашању ($F(1, 173) = 4.49$, $p < .05$, $\eta^2_p = .09$), док су жене исказале виши ниво конфликта између породице и посла заснованог на оптерећењу ($F(1, 173) = 3.92$, $p < .05$, $\eta^2_p = .05$). Добијени резултати указују на полно специфичне обрасце у смеру и типу конфликта између пословне и породичне улоге. Мушкарци чешће доживљају да време и пажња коју посвећују послу, као и пословна очекивања и навике, ометају извођење породичне улоге, док жене у већој мери перципирају да стрес и тензија проистекли из породичних обавеза ометају њихово функционисање у пословном домену. Традиционална очекивања улоге „хранитеља породице” могу повећати оријентацију мушкараца ка професионалној улози, доводећи до већег прелива захтева из пословног у породични домен. Са друге стране, жене чешће истичу да породичне обавезе, посебно брига о деци и партнеровој каријери, представљају значајне изворе оптерећења који могу успорити њихов професионални развој и напредак. Добијени резултати могу имати значајне практичне импликације за креирање програма подршке менталном здрављу наставника и унапређење равнотеже између пословног и породичног живота запослених у образовању.

Кључне речи: конфликт између посла и породице, наставници, полне разлике